

DEVLET AKLI

Ülkemizdeki mevcut siyaset ve yönetim kültürüne baktığımızda maalesef ortak aklın az işletildiğini görüyoruz.

Uzun vadeli ve bağlayıcı ortak akıl (devlet aklı) yerine idareyi elinde bulunduran siyasi yönetimin belirlediği ve ömrünün kendi yönetim ömrüne bağlı olduğu kısa vadeli hükümet aklı hakim.

Eğer bir siyasi parti ikinci üçüncü seçimi kazanırsa kendi planları akamete uğramadığı için "istikrar" var deniliyor. Aslında istikrar partilerden ari devlet aklına bağlı ve kesintisiz bir durumdur.

Ben 2003 senesinde Amerika'da yüksek lisans yaparken, bir gün Amerikalı bir profesör hocamız bize "siz şu an Irak'ta yaşananların tesadüf ve kendi kendine geliştiğini mi sanıyorsunuz" diye sormuştu ve ülkesiyle gurur duyan bir eda ile "Pentagon'da çok zeki insanlar var ve onların tek işi düşünmek ve plan yapmak. Şu an olan olaylar en az 30-40 sene önce planlanmıştır. Planlar rafta hazır durur ve günü geldiğinde raftan indirilip uygulamaya konulur" demişti. İşte devlet aklı budur. Belki bu sürede kaç tane devlet başkanı değişti ama planlar değişmedi.

Son 11 senedir Hollanda'da yaşıyorum ve Rotterdam'da kaç kere yeni yerleşim alanları kurulduğuna şahit oldum. Hep şunu duyduk; "buranın yerleşim planı nüfus ve gelişme hızına göre (30) sene önce yapıldı.." İnşaat başlayınca da önce alt yapısı yapılıyor, sonra bir daha kazmamak üzere yollar ve en son da binalar yapılıyor. Yerleşim alanı yapılmadan önceki süre içerisinde de o arazi başka türlü ama yıkılması kolay bir şekilde değerlendiriliyor. Mesela bahçe olarak parsellenip vatandaşa kiraya veriliyor ya da depolar inşa edilip kiralanıyor. Hem boş durmuyor hem de ihtiyaç olduğunda hemen geri alınıp işlem yapılacak şekilde elde tutulmuş oluyor. İşte bu devlet aklıdır.

Ülkemizde ise maalesef belediyeler ya ihtiyaçtan ya da rant için bir anda bir yerleşim bölgesi açıp ya da imar planlarıyla oynayıp ya birilerini birden zengin ya da mağdur edebiliyor. Bununda bir sürü doğrudan ve dolaylı olumsuz etkileri oluyor hayatımıza...

Yine Hollanda'da genel seçimler geçtiğimiz mart ayında yapıldı ama hiç bir parti yeterli çoğunluğu sağlayamadığı ve koalisyon için birbirleriyle anlaşamadıkları için hâlâ hükümet kurulamadı ve kurulacak gibi de durmuyor. Ama hayat her şeyiyle sanki çok sağlam bir hükümet varmış gibi devam ediyor. Ne kaos var nede ekonomik kriz. Çünkü ülkeyi bir iktidar partisi değil (hükümet olsa bile) devlet aklı yönetiyor. Hükümet olmasa da devlet aklı sağlam bir şekilde iş başında.

Bizim ülkemizde devlet aklı denince aklıma gelen ilk şey "milli güvenlik belgesi" ya da kurtlar vadisinin "kırmızı kitabı" o da devletin güvenlik politikalarıyla alakalı.

Yanlış anlaşılmasın ülkemizde plan proje yapılmıyor her şey günü birlik hesaplarla yönetiliyor demiyorum. Ama hükümetlerin üstünde herkesin ittifak ettiği/bağlayıcı devlet aklı çok fazla öne çıkmıyor. Böyle olunca da hükümetler arası ve hatta belediyeler arası hatta aynı şehirdeki ilçeler arasında bile aynı konuda çok farklı uygulamalar ortaya çıkıyor. Populist ve siyasi endişelerle yapılan bir sürü (yanlış) işleme şahit oluyoruz..

Belediye yönetimi demişken Hollanda'da belediye başkanlarını halkın seçmediğini biliyor muydunuz? Belediye başkanını halkın seçtiği belediye meclisi seçiyor. Böylece ne "tüpü bile aday koysak alırız" diye siyasi partiler gücüne güvenip rastgele aday seçebiliyor ne de seçilen belediye başkanı siyasi endişe taşıyor. Tam olarak ne gerekiyorsa korkmadan, çekinmeden onu yapıyor. Ne dersiniz Türkiye'de de böyle bir sistem uygulanabilir mi?